

Lausunto

08.09.2021

VN/11961/2021

Asia: VN/11961/2021

Lausuntopyyntö Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 –ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemuksen päivityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntoni lausuntopyyntöön Fennovoima Oy:n Hanhikivi 1 –ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemuksen päivityksestä

”Valtioneuvosto on periaatepäätöksissään 2010 ja 2014 todennut uuden ydinvoimalaitoksen ja sen toiminnassa tarvittavien muiden ydinlaitosten rakentamisen Pyhäjoen Hanhikiven niemen voimalaitospaikalle, keskeisiltä toimintaperiaatteiltaan ja turvallisuuden varmistamiseen liittyviltä ratkaisuiltaan sellaisena kuin Fennovoima hakemuksissaan on esittänyt, ja siten kuin edellä mainituissa periaatepäätöksissä on todettu, olevan yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.”

Lausuntoni johdannoksi valitsin Fennovoiman pitkälti korulauseelta kalskahtavan kappaleen. Suomeksi siinä nähdäkseni todetaan, että hanke on Suomen yhteiskunnan kokonaisedun mukainen.

Sitä se on siksi, että Hanhikiven niemen rakenteilla oleva ydinvoimalaitos, muut ydinlaitokset ja turvallisuuden varmistamiseen liittyvät ratkaisut ovat sellaisia kuin Fennovoima on hakemuksissaan esittänyt. Tämän jälkeen eduskunta on niistä päättänyt ja valtioneuvosto on ne hyväksynyt.

Fennovoiman periaatelupa siis päivitettiin kyseenalaisella erikoismenettelyllä, koska hankkeen omistuspohja muuttui. Tässä kohtaa ei ehkä rikottu lakia, mutta se taipui sopivasti poliittisen painostuksen vuoksi.

Suomen yhteiskunnan kokonaisuus ei todellakaan ole se, mitä Fennovoima on hakemuksissaan esittänyt. Todellisuus on valitettavasti aivan toisenlainen. Ydinvoimateollisuus on maailmanlaajuisesti vaikeuksissa. Vanhojen laitosten alasajo kalliimpaa kuin uusien rakentaminen. Ylipäättään rakentaminen näyttää onnistuvan vain epädemokraattisissa valtioissa. Ikuisuuteen saakka säteilevän ydinjätteen varastointiongelmia ei osata hoitaa missään päin maailmaa. Ilmastomuutoksen pysäyttäjänä ydinvoima on aivan liian kallis ja hidas ratkaisu. Uraani on uusiutumaton ja köyhtyvä luonnonvara.

Hankkeen piti alun pitäen vähentää Suomen riippuvuutta Venäjältä tuodusta ydinsähköstä. Siinäkin Fennovoima on kääntynyt irvokkaaksi vastakohtakseen. Suomalaiset ostavat jo valmiiksi vanhanaikaisen laitoksen venäläiseltä toimittajalta, joka on Venäjän valtiovallan suorassa alaisuudessa. Suurin osa rakentamisesta ja rahoituksesta hoidetaan ulkomaisten osakkaiden toimesta. Mankala periaatteen mukaan suomalaiset osakkaat vastaavat kohonneista rakennuskustannuksista, jos eivät suoraan niin ainakin pakko-ostettavan markkinahintaa huomattavasti kalliimman sähkön muodossa useiden vuosikymmenten ajan.

Yhteiskunnan kokonaisuus ei myöskään voi olla se epäonnistunut päätöksenteko, jota ydinvoimarakentamisen periaatepäätösten yhteydessä on harrastettu. Vuonna 2010 päätettävänä oli kolme lupaa, Fortumin Loviisan laitosten yhteyteen rakennettava, TVO:n Olkiluoto 4 ja Fennovoiman Hanhikivi 1. Hanhikiven laitospaikka oli silloin vielä koskematon ja luontoarvoiltaan arvokas. Poliittisen päätöksenteon lopputuloksena Fortum ei saanut lupaa ollenkaan, vaikka sillä olisi ollut valmis laitospaikka, rahaa ja osaamista rakentamiseen. TVO sai luvan, vaikka vaikeudet Olkiluoto kolmen kanssa olivat ilmiselvät jo tuolloin. Se joutui luopumaan koko hankkeestaan eikä Olkiluoto 3 ole vielääkään valmis. Fennovoiman myönteinen lupa oli selvästi poliittinen. Se oli hakijoista selvästi huonoimmin valmistautunut. Laitos rakennettaisiin koskemattomaan luontoon, jäteongelma oli ratkaisematta ja niin edelleen. Myönteisen päätöksen jälkeen hankkeen suurin osakas saksalainen E.ON luopui osakkuudestaan ja sen tilalle tuli venäläinen RosAtom. Tämän jälkeen hanke oli täysin erilainen kuin alkuperäinen, joten ydinenergialakia venytettiin sopivasti Fennovoiman tarpeisiin.

Fennovoiman ydinvoimalan oli alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus tuottaa sähköä vuonna 2020. Nyt se ilmoittaa laitoksen tuottavan sähköä 2029, jos ei tule lisäviivästyksiä.

Lupahakemuksessa kerrotaan, että suuriin ja monimutkaisiin investointihankkeisiin liittyy aina riskejä ja epävarmuustekijöitä. Siinä myös tunnustetaan, että riskeistä viivästyksiset ja kustannusten nousu ovat jo toteutuneet projektin aikana. Lopussa on vielä tällainen kummallinen toteamus: ”Mahdolliset viiveet Fennovoiman omassa valmistautumisessa voimalan operointiin liittyen voivat vaikuttaa laitoksen käyttöönoton ajankohtaan. Fennovoima pyrkii minimoimaan riskit strategialla ja pitkän tähtäimen suunnittelulla, jotka kattavat valmiuden laitoksen operointiin.”

Mielestäni näin sekavaa projektia ei kannata enää jatkaa. Ydinvoimaan liittyy päätöksenteon demokratian kannalta sellainen erikoisuus, että päätösten pohjana oleva tieto on niin salaista, ettemme koskaan saa todella tietää mihin päätökset perustuvat. Fennovoima siis häveliäästi toteaa, että heidän valmistautumisensa saattaa vaikuttaa laitoksen käyttöönottoon. Voimme siis olla melko varmoja siitä, että venäläinen laitostoimittaja ei kykene toimittamaan ydinvoimalaitoksen suunnittelussa tarvittavaa aineistoa Fennovoiman lupaamassa aikataulussa. Eikä Fennovoima pysty millään kattamaan valmiuttaan, vaikka kuinka pyritään minimoimaan riskejä strategialla ja pitkän tähtäimen suunnitteluilla.

Miksi ei yksinkertaisesti todeta, että Fennovoiman hanke tulee viivästymään. Sen kustannukset nousevat, eikä laitoksen mahdollisesti joskus kaukana tulevaisuudessa tuottama sähkö ei ole kilpailukykyistä. Hanke on Suomen valtiolle ulkopoliittisesti vaikeasti ennustettava ja vaarallinen.

Näistä syistä johtuen Fennovoiman hanke rakentaa ydinvoimalaitos Pyhäjoen Hanhikiven niemeen ei ole Suomen yhteiskunnan kokonaisedun mukainen. Päinvastoin hanke on Suomelle ja suomalaisille vaarallinen sekä epäedullinen.

[REDACTED]

[REDACTED]